

КОНКУРС ЗА ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ ПЕЈЗАЖНОАРХИТЕКТОНСКОГ УРЕЂЕЊА АРБОРЕТУМА ШУМАРСКОГ ФАКУЛТЕТА

УПУТСТВО И ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК

УВОД

Арборетум Шумарског факултета је основан 1955. године, као дендролошка збирка различитих врста дрвећа, жбуња, повијуша и др., ради презентације разноврсности дендрофлоре, пре свега за потребе образовања студената и у научноистраживачке сврхе.

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), и Статута града Београда, Скупштина града Београда је донела Решење о проглашењу заштићеног подручја „Арборетум Шумарског факултета” 7. јула 2011. Споменик природе, односно заштићено подручје, сврстано је у III категорију као заштићено подручје од локалног значаја, са установљеним режимом заштите II степена. Арборетум је заштићен због јединствене, ботанички разноврсне збирке дендрофлоре на отвореном простору и ради очувања и унапређења генофонда врста, намењених образовању и истраживачком раду. Управљање заштићеним подручјем поверено је Шумарском факултету.

Овом одлуком о проглашењу заштићеног подручја, површина Арборетума је проширена у односу на површину која је првобитно реализована и уређивана од оснивања до данас.

Укупна површина Арборетума као Споменика природе је око 6,7 ха, државног облика својине, у власништву Републике Србије.

Циљ Конкурса је проналажење и избор најбољих идејних решења за уређење Арборетума у целини, али је тежиште задатка на уређењу још неуређене зоне проширења, односно посебно назначене **„Зоне детаљније разраде”**.

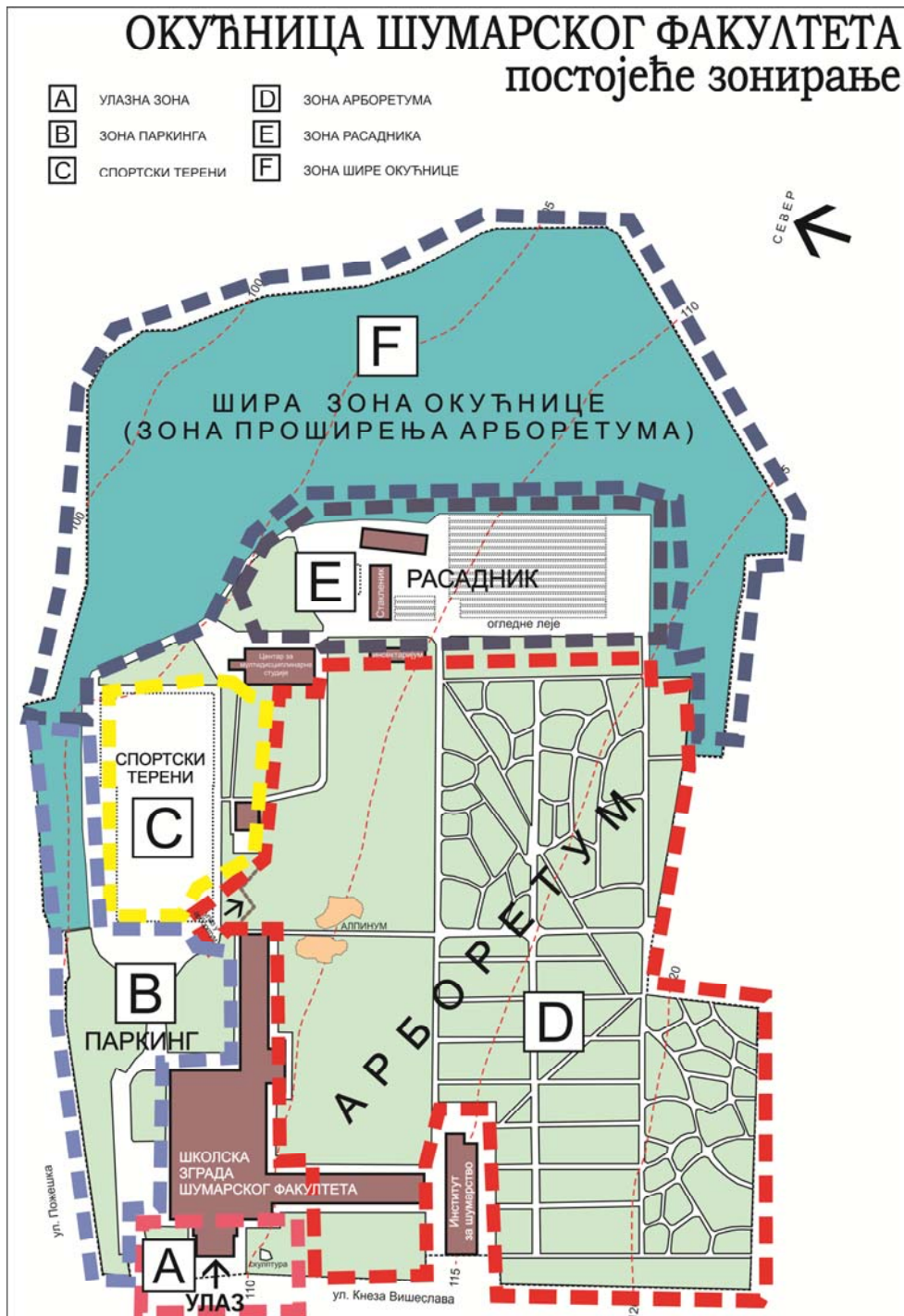
Конкурсно решење треба израдити на основу геодетске подлоге (катастарско-топографског плана) окућнице Шумарског факултета, на основу *„Плана управљања Спомеником природе - Арборетума Шумарског факултета 2011-2020”*, овог Пројектног задатка, услова на терену, као и сопствених истраживања аутора решења.

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Цела окућница Шумарског факултета заузима близу 10 хектара површине и може се, у постојећем стању, поделити на 6 целина (*слика 1*):

- улазни део,
- паркинг,
- део са спортским теренима,
- арборетум,
- расадник,
- шира окућница на којој је предвиђено **проширење Арборетума**.

На основу Решења о заштити, отворена је могућност проширења постојећег Арборетума (зона D), на зону F (зона проширења).

Слика 1: Постојеће зоне окућнице Шумарског факултета

У тражењу нових решења мора се успоставити јасан однос према постојећем стању. Он се заснива на потреби **потпуног очувања и заштите постојећег дендро фонда**. То значи да постојеће дрвеће, жбуње и остале дрвенасте биљке у зони арборетума (D) имају приоритет, па не смеју бити угрожене, док остали елементи (стазе, мањи објекти и сл.) могу бити измењени уколико постоји потреба. **Спортски терени се задржавају**. Расадник такође задржава своју намену, уз могућност трансформације и проширења.

Поред реалног стања на терену, однос према постојећем стању треба ускладити и са режимом заштите који је дефинисан Решењем о проглашењу заштићеног подручја (II степен режима заштите), а у складу са Законом о заштити природе. То значи да се мора поштовати степен заштите који је дефинисан наведеним Решењем у границама које су приказане на *слици 2*.

ГРАНИЦЕ КОНКУРСНОГ ЗАДАТКА

Границе површине које су под режимом заштите на основу Решења скупштине Града Београда из 2011. приказане су на *слици 2*. Ове границе су знатно ширира од границе постојећег релативно уређеног дела Арборетума.

Слика 2: Граница површине заштићеног подручја које је под II степеном режима заштите, на основу Решења скупштине Београда из 2011

Конкурсним решењем треба обухватити **целу зону заштићеног подручја**, али је потребно решењем третирати и **додирне површине** које утичу на зону која је под заштитом. Дакле, у конкурсном решењу треба обухватити и решење **паркинга** који представља улазну зону у арборетум (*слика 3*).

СМЕРНИЦЕ ЗА РЕШЕЊЕ

Као основне смернице за израду конкурсног решења треба да послуже тезе из „Плана управљања Спомеником природе - Арборетума Шумарског факултета 2011-2020“ (дато у оквиру конкурсног материјала). Посебну пажњу треба обратити на приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности (стр. 7), карактеристике Арборетума, препознате као вредности и са аспекта научноистраживачког рада (стр. 8), планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора (стр. 11), спровођењу режима заштите (стр. 13, 14), активности на промоцији вредности заштићеног подручја (стр. 16) и активности и мере на спровођењу плана (стр. 19).

Основни захтев конкурса је проналажење решења којима би се простор највећег дела окућнице Шумарског факултета унапредио и користио на рационалан и примерен начин. То, између осталог, подразумева следеће:

- осмишљавање **нових садржаја** и **коришћења**. Постоји потреба уношења нових садржаја на целом простору Арборетума (инфо табле, нове колекције биљака, летње учионице, пунктови за седење и др.), али је фокус на дефинисању **нових садржаја** у оквиру зоне проширење Арборетума (у североисточном и источном делу) која је великим делом још неискоришћена. Могући нови садржаји треба да буду креирани у складу са водећим опредељењем решења за ту зону (да ли је зона превасходно изложбена и намењена проширењу постојећих колекција врста, едукативна, делимично комерцијализована или мултифункционална). Неки од садржаја који недостају Арборетуму су (на пример): водени биотоп, адекватан простор за колекције пузавица, збирке које приказују примену врста, целине тематских вртова...
- Сви предвиђени садржаји треба да буду у складу са дозвољеним активностима назначеним у Плану управљања (стр. 13, 14);
- унапређење **функционалности** простора (нпр. доступности прилазу арборетуму из зоне паркинга, пружању бољих информација, боља доступност расадника, боља могућност коришћења Арборетума у образовне сврхе, омогућавање комфорнијег боравка студентата у Арборетуму, итд.);
- унапређење **естетике** простора (кроз решење прилаза Арборетуму, решења нових биљних колекција које недостају и сл.);
- унапређење **едукативног карактера** окућнице (Арборетума, расадника, итд.) прилагођавањем решења за боље коришћење од стране студената (опционо и за остале посетиоце);
- програмско разматрање **увођења нових садржаја**, могућност отварања простора за манифестације и популаризацију Арборетума и расадника, организовање едукативних, културних и уметничких садржаја и манифестација, адекватно рекреативно коришћење и др, у складу са Планом управљања;
- проналажење решења за **обезбеђивање** простора од неадекватног коришћења (свеукупна заштита арборетума, контрола безбедности, очување хигијене, итд.);

Слика 3: Границе интервенције и зоне различитог нивоа разраде конкурсног задатка

Сваки аутор или група треба да имају за циљ формирање концепта на основу кога ће разрадити идеју (идеје), на основу датих смерница и података, и евентуално на друге начине (анкете, разговори са заинтересованим странама, итд).

У почетној фази потребно је да аутори **пажљиво проуче смернице и ограничења** дата у „Плану управљања Спомеником природе - Арборетума Шумарског факултета 2011-2020“, додатно формулишу своје приоритетне циљеве и дефинише себи задатак у виду јасних теза, одговарајући на нека од питања која су веома значајна за опредељења у решавању концепта уређења овог простора. На пример:

- Да ли треба конципирати Арборетум као затворену целину, или га отворити за јавност, и на који начин?
- Да ли, и у којој мери, треба комерцијализовати простор (или његов део)?
- Шта треба да буде примарно у садржајима: едукација, изложбени карактер, истраживачке активности, расадничка производња, релаксација...?

Поред тога, аутори треба да обиђу терен и анализирају постојеће стање, утврђујући површине које су заузеле вегетацијом или слободне.

У североисточном делу, у **зони детаљније разраде**, аутори треба да **региструју постојећу вегетацију** и највреднија постојећа стабла (на основу сопствене процене) уцртају у своје решење као елементе који ће бити сачувани у планираном стању. Поред тога, треба да означе зоне под високом вегетацијом и приближно прецизно их уцртају као групације, уколико сматрају да их треба задржати.

На основу свега претходног, аутори треба да формулишу идејни концепт, односно да формирају **идеју водилу**, тј. главне правце који опредељују решење. То значи да треба да дефинишу приоритета у садржајима, у функционисању простора, дефинисању активности у простору, обликовању целина, у композицији и др. Овај део треба да буде приказан у виду **текста, скица, шема** и сл.

ПРИКАЗ РЕШЕЊА

Конкурсни рад треба приказати и предати у виду одштампаног елабората – свеске А3 формата која треба да садржи насловну страну, затим текстуалне описе, као и графичке прилоге у одговарајућој размери.

Оквирни делови и садржај елабората треба да се састоје из следећег:

Текстуални део:

- Уводни део (уводне напомене и ставови, дефинисање смерница задатка)
- Концепт решења (претходна анализа потреба, опис идеје водиле, функционалне целине, концепт обликовања и сл.)
- Опис решења (зонирање, садржаји, однос према проблемима и њихово решавање)
- Управљање арборетумом (кратак приказ - основне напомене и специфичности управљања које произилазе из решења)

У комбинацији са текстом могу се јавити и скице, фотографије, шеме и др.

Графички део:

- **Лист 1:** Приказ решења **целине** окућнице Факултета, односно Арборетума и приступних површина (паркинг зоне) у размери ~Р - 1:1000 или 1:750. Овај лист треба да да програмско решење целине и обухвата целу зону заштићеног подручја, као и делове факултетске окућнице који су у додиру са Арборетумом и који конкурсним решењем могу бити измењени (редизајн паркинга и улазне зоне у Арборетум). Приказом треба да се дефинишу зоне са одређеним наменама, као и распоред нових садржаја. Може бити приказан као организациона шема, са дефинисаним новим елементима садржаја (нпр.

позиционирање летње учионице, пунктова за седење, зона нових биљних колекција, решење редизајна паркинга и улаза у Арборетум...). Посебно треба водити рачуна о распореду и композицији постојеће вегетације, коју треба приказати у масама, а нове садржаје предвидети на слободним површинама.

- **Лист 2:** Приказ решења (разрада) **Зоне проширења** Арборетума (P-1:250). Овај део простора треба приказати у виду Композиционог плана, на коме су дефинисани нови садржаји, обликовање свих елемената решења, стазе, платои, основне коте и нивелација, положај мобилијара, обликовање распореда новог зеленила, распоред нових биљних колекција и сл.
- **Лист 3, 4, 5...:** Остали графички прилози (**деталји**, 3D и сл.). У овим графичким прилозима треба детаљније приказати елементе решења, бирајући најзначајније и најрепрезентативније детаље са фокусом на Зону детаљније разраде као целине, али и елементе осталог дела арборетума (на пример: приказ тематских вртова, приказ нових биљних колекција, приказ места за седење, приказ летње учионице, инфотабли, мобилијара и сл.). Број и начин приказа детаља (3D прикази, пресеци, изгледи, увеличане основе, фотомонтаже, итд.) зависи од потребе приказа решења и њихов избор се препушта ауторима.
Жири ће ценити и детаљност разраде решења.

Поред штампаног облика, цео пројекат треба предати и **у електронској форми** (CD или DVD).

У прилогу:

- Распис конкурса
- „План управљања Спомеником природе - Арборетума Шумарског факултета 2011-2020“.
- Подлоге за рад:
Геодетска подлога (Катастарско-топографски план), сателитски снимак, шеме зонирања Арборетума;

Контакт за додатне информације: konkurs.arboretum@sfb.bg.ac.rs